A BIZOTTSÁG (EU) 2023/465 RENDELETE

(2023. március 3.)

az 1881/2006/EK rendeletnek az egyes élelmiszerekben előforduló arzén felső határértékei tekintetében történő módosításáról

(EGT-vonatkozású szöveg)

AZ EURÓPAI BIZOTTSÁG,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre,

tekintettel az élelmiszerekben előforduló szennyező anyagok ellenőrzésére vonatkozó közösségi eljárások megállapításáról szóló, 1993. február 8-i 315/93/EGK tanácsi rendeletre ([1]) és különösen annak 2. cikke (3) bekezdésére,

mivel:

(1) Az 1881/2006/EK bizottsági rendelet ([2]) meghatározza az élelmiszerekben előforduló egyes szennyező anyagok – köztük a több élelmiszerben is jelen lévő szervetlen arzén – felső határértékeit.

(2) Az arzén a kőzetekben, a talajban és a természetes talajvízben alacsony koncentrációban mindenütt előforduló félfém. Emellett az antropogén tevékenységek – az ipari kibocsátások (a nemvasfémek bányászata, olvasztása, valamint a fosszilis tüzelőanyagok elégetése), továbbá az arzén műtrágyában, faanyagvédő, rovarölő vagy gyomirtó szerekben történő felhasználása révén – szintén hozzájárultak a környezet arzénszintjének növekedéséhez. Bár a bőrön át és a belélegzéssel történő expozíció is lehetséges, az arzénnak való expozíció elsősorban az élelmiszereken és az ivóvízen keresztül történik.

(3) 2009. október 12-én az Európai Élelmiszerbiztonsági Hatóságnak (a továbbiakban: Hatóság) az élelmiszerláncban előforduló szennyező anyagokkal foglalkozó tudományos testülete (a továbbiakban: CONTAM testület) szakvéleményt fogadott el az élelmiszerekben előforduló arzénről ([3]). A szakvéleményben a CONTAM testület kifejti, hogy az élelmiszer-adalékanyagokkal foglalkozó közös FAO/WHO szakértői bizottság (JEFCA) által korábban ideiglenesen megállapított 15 μg/testtömeg kg tolerálható heti beviteli érték (PTWI) ma már nem tekinthető megfelelőnek, ugyanis adatok bizonyítják, hogy a szervetlen arzén a bőrrák mellett tüdőrákot és hólyagrákot is okoz, és kutatásokban a JEFCA által javasoltnál alacsonyabb bevitel mellett is számos káros hatásról számolnak be.

(4) A CONTAM testület a tüdőrák, a bőrrák és a hólyagrák, valamint a bőrsérülések tekintetében a benchmarkdózis alsó megbízhatósági határának (BMDL01) 0,3 és 8 μg/testtömeg kg közötti tartományát állapította meg. A szakvéleményben a CONTAM testület megállapította, hogy a szervetlen arzén Európában átlagosnak, illetve magasnak tekinthető fogyasztása mellett a lakosság becsült étrendi kitettsége az azonosított BMDL01 értéktartományon belül marad, vagyis egyes fogyasztók esetében nem zárható ki a kockázat.

(5) A szakvélemény azonosította a sok rizst fogyasztó, így az étrendjük révén a szervetlen arzénnak leginkább kitett európai fogyasztói csoportokat, köztük bizonyos etnikai közösségeket és a három év alatti gyermekeket. A három év alatti gyermekek esetében a szervetlen arzénnak való becsült kitettség – többek között a rizsalapú élelmiszerek fogyasztása révén – két- vagy háromszor akkora, mint a felnőtteké.

(6) Az európai népesség szervetlen arzénnak való étrendi expozíciójáról szóló 2014. évi tudományos jelentésében ([4]) a Hatóság a gabonaalapú termékeket jelölte meg az expozíció fő okozójaként, a rizst, a tejet és a tejtermékeket pedig fontos tényezőként. Ugyanakkor az élelmiszer-fogyasztási adatok heterogenitása, a teljes arzén szervetlen arzénná való átalakulása és a részlegesen ismert adatok kezelése jelentős bizonytalanságokat okozott az expozíciós értékelésben.

([1]) HL L 37., 1993.2.13., 1. o.

([2]) A Bizottság 1881/2006/EK rendelete (2006. december 19.) az élelmiszerekben előforduló egyes szennyező anyagok felső határértékeinek meghatározásáról (HL L 364., 2006.12.20., 5. o.).

([3]) Az EFSA élelmiszerláncba bekerülő szennyező anyagokkal foglalkozó tudományos testülete (CONTAM); *Scientific Opinion on Arsenic in Food* (Tudományos szakvélemény az élelmiszerekben előforduló arzénről). EFSA Journal (2009); 7(10):1351, https://efsa.onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.2903/j.efsa.2009.1351.

([4]) *Scientific report of EFSA on the dietary exposure to inorganic arsenic in the European population* (Az EFSA tudományos jelentése az európai lakosság szervetlen arzénnak való étrendi expozíciójáról), EFSA Journal 2014; 12(3): 3597, https://efsa.onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.2903/j.efsa.2014.3597.

(7) Ezen információk fényében az (EU) 2015/1006 bizottsági rendelet ([5]) kizárólag a rizsben és a rizsalapú termékekben előforduló szervetlen arzén vonatkozásában állapított meg felső határértékeket, és az (EU) 2015/1381 bizottsági ajánlással ([6]) összhangban a Bizottság felszólította a tagállamokat, hogy 2016-ban, 2017-ben és 2018-ban kísérjék figyelemmel az arzén élelmiszerekben való előfordulását, lehetőleg a szervetlen és teljes arzéntartalom, valamint – lehetőség szerint – más releváns arzéntípusok számos különböző élelmiszerben való jelenlétének meghatározásával.

(8) 2021. évi tudományos jelentésében ([7]) a Hatóság értékelte a szervetlen arzénnak való krónikus étrendi kitettséget, figyelembe véve a szervetlen arzén élelmiszerekben való előfordulására vonatkozó legfrissebb adatokat. A Hatóság arra a következtetésre jutott, hogy a különböző korcsoportokban a szervetlen arzénnak való étrendi kitettség fő okozói a rizs, a rizsalapú termékek, a gabonák és a rizst nem tartalmazó gabonaalapú termékek, valamint az ivóvíz. A Hatóság ezenkívül megállapította, hogy a fiatal népességnek szánt egyes élelmiszerek (pl. a csecsemőknek és kisgyermekeknek szánt gabonaalapú élelmiszerek, valamint a gyermekeknek szánt kekszek, kétszersültek és aprósütemények, az anyatej-helyettesítő tápszerek, az anyatej-kiegészítő tápszerek, a csecsemőknek és kisgyermekeknek készült, speciális gyógyászati célra szánt élelmiszerek, valamint a kisgyermekeknek szánt tápszerek, a bébiételek és a gyümölcslevek) jelentős mértékben hozzájárultak e népességcsoport szervetlen arzénnek való étrendi kitettségéhez.

(9) Az élelmiszerekben található arzénnak való jelenlegi átlagos és 95. percentilis értékű expozíció továbbra is a CONTAM testület 2009. évi tudományos véleményében meghatározott BMDL01 értékek tartományán belül van. Ezért helyénvaló új felső határértékeket megállapítani az arzénnak való kitettséghez hozzájáruló árukra vonatkozóan, és csökkenteni a meglévő felső határértékeket, amennyiben ez az előfordulási adatok alapján megvalósítható.

(10) A Codex Alimentarius a sóban lévő összes arzén felső határértékét 0,5 mg/kg-ban határozza meg ([8]). Helyénvaló, hogy az uniós jogszabályokban ugyanez a felső határérték szerepeljen.

(11) Az 1881/2006/EK rendeletet ezért ennek megfelelően módosítani kell.

(12) Figyelembe véve, hogy egyes, e rendelet hatálya alá tartozó élelmiszerek hosszú eltarthatósági idejű termékek, lehetővé kell tenni, hogy az e rendelet alkalmazásának kezdőnapja előtt jogszerűen forgalomba hozott élelmiszerek továbbra is forgalomban maradjanak.

(13) Az e rendeletben előírt intézkedések összhangban vannak a Növények, Állatok, Élelmiszerek és Takarmányok Állandó Bizottságának véleményével,

ELFOGADTA EZT A RENDELETET:

1. cikk

Az 1881/2006/EK rendelet melléklete e rendelet mellékletének megfelelően módosul.

2. cikk

Az e rendelet hatálybalépése előtt jogszerűen forgalomba hozott élelmiszerek a minőségmegőrzési vagy fogyaszthatósági idő lejártáig forgalomban maradhatnak.

3. cikk

Ez a rendelet az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* való kihirdetését követő huszadik napon lép hatályba.

([5]) A Bizottság (EU) 2015/1006 rendelete (2015. június 25.) az 1881/2006/EK rendeletnek az élelmiszerekben előforduló szervetlen arzén mennyiségének felső határértékei tekintetében történő módosításáról (HL L 161., 2015.6.26., 14. o.).

([6]) A Bizottság (EU) 2015/1381 ajánlása (2015. augusztus 10.) az élelmiszerben jelen lévő arzén nyomon követéséről (HL L 213., 2015.8.12., 9. o.).

([7]) *Scientific report of EFSA on the chronic dietary exposure to inorganic arsenic* (Az EFSA tudományos jelentése a szervetlen arzénnak való krónikus étrendi expozícióról), EFSA Journal 2021; 19(1): 6380, https://efsa.onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.2903/j.efsa.2021.6380.

([8]) Codex – Az élelmiszerekben és a takarmányokban található szennyező és mérgező anyagokra vonatkozó általános szabvány – GSCTFF (CODEX STAN 193–1995).

Ez a rendelet teljes egészében kötelező és közvetlenül alkalmazandó valamennyi tagállamban.

Kelt Brüsszelben, 2023. március 3-án.

a Bizottság részéről
az elnök
Ursula VON DER LEYEN

MELLÉKLET

Az 1881/2006/EK rendelet melléklete 3. szakasza 3.5. alszakaszának („Arzén (szervetlen)”) helyébe a következő szöveg lép:

Élelmiszerek [1]		Felső határértékek (mg/kg nedves tömeg)
„3.5.	Arzén (szervetlen arzén a 3.5.1–3.5.4. pont esetében és összes arzén a 3.5.5. pont esetében) ([50])	
3.5.1.	Gabonafélék és gabonaalapú termékek [51]	
3.5.1.1.	Nem előfőzött hántolt rizs (fényezett vagy fehér rizs)	0,15
3.5.1.2.	Előfőzött és előhántolt rizs	0,25
3.5.1.3.	Rizsliszt	0,25
3.5.1.4.	Rizstallérok, rizsostya, rizskekszek, rizspogácsák, rizspehely és reggeli puffasztott rizs	0,30
3.5.1.5.	Csecsemők és kisgyermekek számára készülő ételek előállításához használt rizs [3]	0,10
3.5.1.6.	Alkoholmentes rizsalapú italok	0,030
3.5.2.	Anyatej-helyettesítő tápszerek [3] [29], anyatej-kiegészítő tápszerek [3] [29], csecsemők és kisgyermekek számára készített, speciális gyógyászati célra szánt élelmiszerek [3] [29] és kisgyermekeknek szánt tápszerek [29] [57].	
3.5.2.1.	– porként forgalomba hozva	0,020
3.5.2.2.	– folyadékként forgalomba hozva	0,010
3.5.3.	Bébiételek [3] [29]	0,020
3.5.4.	Gyümölcslevek, koncentrátumból készített gyümölcslevek és gyümölcsnektárok [14]	0,020
3.5.5.	Só	0,50”